

20 Романько І. І. Україна – Норвегія : від спільного минулого у спільне майбуття / І. І. Романько. – К.: Гнозис, 2016. – 368 с.

21 Тугай Н. Формування загальної культури інженерних кадрів як соціальна проблема / Н. Тугай // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 44–47.

Романько Ірина. Усовершенствование социально-гуманитарной подготовки студентов в контексте евроинтеграции: международный и отечественный опыт.

В статье исследован международный и отечественный опыт гуманитарной подготовки студентов в высших учебных заведениях. Обоснована целесообразность гуманитарного сопровождения профессионального образования.

Установлено, что гуманоцентричная переориентация национального образования под влиянием мировых и европейских измерений предусматривает формирование специалиста, уровень подготовки которого гармонично соединяет ключевые компетентности и развитие личности в соответствии с отечественными и общечеловеческими духовными ценностями.

Решить сложный вопрос формирования профессионально важных качеств личности автор предлагает во взаимодействии факторов, которые гуманизируют культурно-образовательную, профессиональную, информационную среду вуза, а также содействуют формированию гуманитарного мышления, мировоззрения и отношений в студенческом коллективе.

Ключевые слова: евроинтеграция, европейское образовательное пространство, реформа высшего образования, гуманитарный фактор в формировании профессионализма, национальная образовательно-воспитательная система, инновационно-образовательные ресурсы.

Romanko Iryna. Improvement of students' socio-humanitarian training in the context of European integration: international and national experience.

The international and national experience in students' humanitarian training in higher establishments was investigated in the article.

The necessity of humanitarian support of professional education was substantiated. It was founded that humanocentric reorientation of national education influenced by world and European dimensions involves the expert forming, whose training level combines key competencies and personal development in accordance with national and universal spiritual values.

The author proposes to solve complex issue of personality's professionally important qualities' formation in interaction with factors which humanize cultural, educational, professional, informational environment in higher establishment and which also promote the formation of humanitarian thinking, outlook and attitudes in the student group.

Key words: European integration, European educational space, the reform of higher education, humanitarian factor in the specialist's formation, educative and national educational system, innovative educational resources.

УДК 378.22.091.311:001.895 (043.5)

Наталія Сас, д.пед.н., доцент
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка

ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті з'ясовано сутність поняття «тенденції професійної підготовки», досліджено тенденції професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Схарактеризовані тенденції засвідчують необхідність і можливість професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління в умовах магістратури за спеціальністю «Управління навчальним закладом».

Ключові слова: тенденції професійної підготовки; майбутні керівники навчальних закладів; інноваційне управління; тенденції професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Постановка проблеми. Тенденція (від середньовічного латинського *tendentia* – спрямованість) – спрямованість розвитку будь-якого явища, думки, ідеї [14]. У наукових працях поняття тенденція фігурує як компонент словосполучень, утворених із лексемами становлення, розвиток, трансформація; за змістовим навантаженням воно відповідає тому, що ще не реалізоване, але окреслює напрям руху.

Згідно з «Великим тлумачним словником сучасної української мови», становлення – це філософська категорія, що відображає процес діалектичного переходу від одного ступеня розвитку до іншого як момент взаємоперетворення протилежних та водночас взаємозв'язаних моментів розвитку – появи і зникнення; формування когось, чогось у процесі розвитку. Звідси «розвиток» – це процес, унаслідок якого відбувається зміна якості чого-небудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого.

Якщо закономірності ще не виявлені, відомий тільки загальний напрямок розвитку (із його суперечностями, різноспрямованістю впливу, неможливістю передбачити час руху до мети й ступінь відповідності результату), але все ж є впевненість, що рух іде в напрямку до мети й коли-небудь вона буде досягнута, у педагогіці говорять не про закон розвитку, а про його тенденції, що дає змогу з більшою чи з меншою часткою ймовірності передбачити можливість реалізації мети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тенденції розвитку в освіті України постають предметом дослідницької уваги в працях багатьох авторів. Так, І. Бабин, С. Домбровська, Л. Ілюхіна, І. Зязюн, О. Коловіцкова, В. Осадчий, М. Реуцький вивчали тенденції змін у сфері вищої та середньої освіти. У студіях Л. Наточий проаналізовано тенденції розвитку управлінської культури керівників загальноосвітніх шкіл. А. Грибанькова, В. Мудрак, Н. Сидорчук окреслювали тенденції розвитку системи професійно-педагогічної підготовки студентів.

У роботах К. Дурасової, О. Мудрої зосереджено увагу на тенденціях ринку освітніх послуг в Україні й за кордоном. Проблему методики дослідження розвитку управлінської культури керівників-менеджерів різних рівнів управління осмислювали Л. Буркова, Б. Заремський, Л. Наточий, Я. Нікорак, В. Пилипчук, Д. Ригалін та інші дослідники. У роботах учених наголошено на неопрацьованості методики виявлення тенденцій професійної підготовки, що, на наш погляд, можна вважати справедливим.

Мета статті. Схарактеризувати сучасні тенденції професійної підготовки у підготовці майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління

Виклад основного матеріалу. Тенденції професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, на нашу думку, варто витлумачувати як спрямованість на такі зміни (у меті, змісті, формах і методах педагогічної взаємодії, у кваліфікації викладачів та умовах їх реалізації), які вможливають результат, пов'язаний із новоутвореннями в системі знань, умінь, навичок, у світогляді, в особистості студентів, що сприятимуть майбутній успішній професійній діяльності, а саме – досягненню випереджувального, інноваційного розвитку навчальних закладів.

Унаслідок аналізу філософсько-методологічних праць; європейських і державних програмних документів із питань освіти; практики управління навчальними закладами; підготовки майбутніх керівників НЗ за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»; теоретико-методичних джерел; педагогічних засобів, методів і прийомів, які вможливають підготовку до інноваційного управління, зафіксовано низку тенденцій. Такий підхід дав змогу спроектувати професійний образ випускника магістратури з інноваційного управління навчальними закладами та змоделювати перспективний

педагогічний досвід підготовки майбутніх керівників НЗ до інноваційного управління.

Тенденції, зафіксовані внаслідок аналізу філософсько-методологічних праць:

1) на підставі розвитку уявлень постмодернізму мінливість визнають основною характеристикою сучасного світу (В. Кремень зазначає, що в соціально-історичному плані постмодернізм відтворює «некероване зростання складності», глобальну кризу взаємин людини з природою й суспільством); новими «нарративами» постмодернізму є перформанс (performance) – мінливість подій, ситуативність; симулякр (творчий монтаж імітованої реальності); ефективність (а не істина); мова й комунікація як джерело легітимації знань; актуальність завдань, що належать до категорії до «тут і тепер»; цінностями в постмодернізмі постають свобода (freedom), різноманітність, толерантність і погляд на суспільство, де «всі автори й актори»; на зміну традиційним, звичайним поняттям і категоріям постмодернізм пропонує власну термінологію, основними поняттями вважають плюралізм і деконструктивізм [4]; глобальна криза виявляється через конфлікт взаємодії людини з природою та кризу історії у формі наростання катастрофізму і призводить до пошуку імперативу виживання людства [15]);

2) з'являються «нові форми знань», винаходять нові «правила гри» у науці, суспільстві, управлінні, освіті; розробляють філософські й конкретно-наукові теорії, що обґрунтовують можливість «появи порядку з хаосу»; виходу з глобальної кризи; подолання локальних деструкцій на основі застосування випереджувального розвитку та інноваційності на всіх рівнях управління, зокрема й навчальними закладами (це синергетика, нанотехнології, інноватика, теорія випереджувального управління);

3) постає об'єктивна необхідність у підготовці функціонально ефективних керівників навчальних закладів, що адекватна до вимог інноваційного управління; під впливом глобальних змін в освіті трансформується теорія і практика управління освітньою установою;

4) зміни в управлінні системою освіти безпосередньо пов'язані з якістю підготовки керівного складу освітніх установ; освіта, особливо професійна, повинна відреагувати на цю тенденцію відповідністю професійної підготовки та перепідготовки кадрів управління навчальними закладами; підвищенням у керівників навчальних закладів здатності до сприйняття та використання на практиці нових управлінських ідей, технічних інструментів і методів управління; формуванням у керівників навчальних закладів новаторських здібностей, ініціативи й підприємливості; отже, зв'язок освіти через систему професійної підготовки та виховання з суспільством породжує зміну змісту, форм та умов професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, що в загальному вигляді повинна забезпечити перманентний розвиток навчальних закладів.

Тенденції, констатовані за результатами вивчення європейських і вітчизняних програмних документів із питань освіти:

1) визнання інноваційної культури в країнах-членах Євросоюзу одним з основних напрямів політики (57-а сесія Генеральної Асамблеї ООН, виконуючи положення «Порядку денного 21-го століття», проголосила десятиліття 2005–2014 рр. Декадою освіти для сталого розвитку, провідною організацією якої є ЮНЕСКО; освіта для сталого розвитку – це процес і результат прогнозування та формування людських якостей (знань, умінь і навичок, стосунків, стилю діяльності людей та співтовариств, рис особистості, компетентностей, що забезпечують постійне підвищення якості життя) [7; 8; 9; 11; 12]. У Конвенції «Про визнання кваліфікацій вищої освіти в Європейському регіоні» (Ліссабон, 1997) [3], у Спільній декларації міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» (Болонья, 19 червня 1999 р.) [14], у рекомендаціях Ради Європи, сформульованих у п'яти ключових положеннях, рівень оволодіння якими слугує критерієм якості здобутої освіти, та в інших документах Євросоюзу формування інноваційної культури схарактеризоване як чинник сприяння поширенню інноваційних процесів; цей підхід відображений у «Плані першочергових заходів щодо інновацій у Європі» (так звана «Зелена книга», Дублін, 1996 р.) [1], де передбачені першочергові заходи щодо формування інноваційної культури людини (формування нового мислення, що поєднує творчий потенціал, підприємництво,

готовність до ризику, соціальну та професійну мобільність, руйнування консервативних поглядів; організація постійного навчання людини протягом усього життя; сприяння розробленню нових підходів щодо заохочення учасників інноваційних процесів; створення пан'європейської системи еталонного тестування якості роботи фірм й окремих людей тощо));

2) утвердження в «Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті» [6] стратегії інтенсифікованого, випереджувального інноваційного розвитку освіти і науки через підготовку й підвищення компетентності управлінців усіх рівнів;

3) регламентація в Законі України «Про вищу освіту» [2] спеціальних знань і вмінь, достатніх для інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, зокрема освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;

4) визнання Міжнародною радою стандартів для навчання, досягнення та освіти (International Board of Standards for Training, Performance and Instruction (IBSTPI) [5] і Національною рамкою кваліфікацій [10] компетентнісної освітньої парадигми як провідної.

Тенденції, виявлені внаслідок аналізу практики управління навчальними закладами та магістерської підготовки за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»:

1) накопичення досвіду управління типами навчальних закладів (гімназії, ліцеї, колегіуми; недержавні заклади освіти, починаючи від дошкільного навчання; школи сімейного типу); експериментальних закладів освіти (школи-лабораторії наукових установ; недільні школи; школи екстернів (з індивідуальним навчанням)); навчальних закладів, у межах яких є дві чи більше структури (НВК): початкова загальноосвітня школа – ліцей або гімназія; дитсадок – школа; дитсадок – початкова школа – гімназія; ліцей – університет; університет – коледж – ліцей – професійне училище; міжрегіональні та міжнаціональні об'єднання навчальних закладів; освітні корпорації – об'єднання кількох позашкільних освітніх закладів недержавної форми власності; нові моделі закладів і систем освіти в сільській місцевості: залежно від обсягу території – шкільний освітній округ (ШОО), міжшкільний освітній округ (МШОО), районний освітній округ (РОО), міжрегіональний освітній округ (МРОО); за рівнем інтеграції навчальних закладів у територіальних освітніх округах – навчально-виховне співтовариство (НВС); навчально-виховне об'єднання (НВО) та ін.;

2) поширення практики застосування колегіального стилю управління навчальним закладом; прикладами творчої співпраці є спільні ради вчителів, учнів і батьків; спільні рішення адміністрації та батьківського комітету (залежно від тактики взаємодії й вибору ступеня відповідальності за ухвалені рішення); використання кооперованої управлінської моделі; управління на основі створення різноманітних команд – тимчасових і постійних, управлінських та тематичних, окремих (педагоги, адміністрація, батьки, учні) і змішаних; звернення до проектної форми організації управління процесами впровадження стратегічно важливих напрямів діяльності; створення специфічних ланок – лабораторій, практичних центрів педагогічного новаторства, видавничих рад, які покликані генерувати ідеї, узагальнювати та популяризувати, організовувати обмін досвідом новаторських спроб;

3) зростання потреби у кваліфікованих управлінських рішеннях, зокрема інноваційного характеру; це стосується таких питань, як:

- запобігання невдачам в управлінській діяльності, особливо у фінансово-господарській, комерційній, дипломатичній;
- пошуки додаткових джерел фінансування, вивчення попиту на освітні послуги;
- делегування повноважень;
- створення горизонтальних зв'язків;
- стимулювання професійного розвитку вчителів;
- створення інноваційної культури навчального закладу;
- пошук ідеї, яка може стимулювати розвиток нової освітньої практики;
- створення нових штатних одиниць (помічники кураторів навчальних груп, учителі, які ведуть індивідуально-групові заняття, спеціальний кур'єр, що приносить хворим дітям додому завдання, учителі-координатори, фахівці з індивідуального навчання й виховання,

психологічна служба);

- організація дочірніх підприємств навчального закладу;
- управління діяльністю добровільних неприбуткових фондів навчальних закладів;
- налагодження кооперованих зв'язків між усіма зацікавленими в інноваційних змінах (органи управління освітою, науковці, батьки, громадськість);

4) актуалізація оновлення змісту магістерської програми «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» шляхом підготовки до інноваційного управління.

Автори програм, що входять до навчального плану підготовки, усвідомлюють необхідність формування в магістрантів управлінських знань, умінь і навичок, адекватних до ситуації реформування освіти, що допомагають управляти інноваційною діяльністю навчальних закладів, забезпечують їхній інноваційний розвиток. Серед напрямів інноваційної діяльності диференційовано освітньо-виховний, матеріально-технологічний, соціально-психологічний, фінансово-економічний та управлінський процеси.

У руслі завдань підготовки до інноваційного управління дослідники називають окреслення нових підходів до управління навчальними закладами; внесення новацій у цілі діяльності, у структуру адміністративної служби, у технологію управління навчальним закладом; підвищення рівня власної професійної компетентності керівника, розвиток творчої ініціативи й трудової активності членів педагогічного колективу.

Важливу роль в управлінні навчальним закладом відіграють сучасні (інноваційні) технології, інструментарій управління закладом освіти:

- аналіз інноваційного середовища навчального закладу, інноваційні стратегії розвитку закладів освіти, методи оцінювання інноваційних проектів в освітній діяльності;
- ініціація, планування, організація й управління проектами;
- моніторинг результатів управлінської діяльності;
- фандрайзинг у системі освіти;
- освітній франчайзинг, організаційні форми, які вможливають розвиток інноваційних процесів у закладах освіти;
- особливості ухвалення рішень в управлінні інноваціями в навчальному закладі;
- програмно-цільове планування;
- нестандартні управлінські рішення;
- процесний підхід до управління навчальним закладом.

Спеціального інструментування потребує управління різними типами інноваційних навчальних закладів (ліцеями, гімназіями, колегіумами, навчально-виховними комплексами, приватними школами, НВК, сільськими школами, вищими навчальними закладами нових типів); модель управління закладами освіти з особистісно орієнтованим навчанням (модель управління закладами освіти з розвивальним навчанням).

На необхідності оновлення управлінських знань, умінь і навичок, їхній адекватності до ситуації реформування управління освітою, подальшій менеджеризації, перенесенні інструментів менеджменту виробничої та економічної ланок на управління освітніми закладами наголошують новітні навчальні курси: «Управління змістом робіт», «Аудит і оцінювання управлінської діяльності», «Управлінське консультування в системі освіти».

Застосування процесного підходу, аудиту, консалтингової діяльності має новаційний характер стосовно управління навчальними закладами на школознавчих засадах і засадах педагогічного менеджменту; воно потребує адаптації до умов навчальних закладів, отже, трансформації специфіки професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів, формування готовності викладачів вищої школи до викладання дисциплін. Пропоновані новації потребують перевірки керівників навчальних закладів на відповідність новим вимогам і стандартам підготовки майбутніх керівників НЗ.

Тенденції, окреслені за результатами аналізу теоретико-методичних джерел:

- 1) стійка орієнтація на формування теорії інноваційного управління навчальними закладами;
- 2) формування образу фахівця, орієнтованого на майбутнє, який повинен бути готовий до створення нового у сфері своєї професійної діяльності, а також повинен бути

здатний успішно працювати навіть в умовах відсутності у своїй базі знань готових алгоритмів, проявляючи творче, творче мислення в нестандартних ситуаціях;

3) спрямованість на підготовку до інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів в умовах магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»;

4) установка на добір змісту й засобів цієї підготовки відповідно до світових і євроінтеграційних освітніх процесів;

5) необхідність співвіднесення змін професійної діяльності керівника навчального закладу та професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів;

6) сучасними тенденціями оновлення змісту освіти (проектування нових навчальних програм) виокремлено такі: узгодження стандартів професійної діяльності й стандартів професійної освіти, застосування компетентнісного підходу та модульної організації процесу навчання.

Зазначеним тенденціям відповідають:

– розроблені нами основи інноваційного управління навчальними закладами, що містять відомості про поняття інноваційного управління, його суб'єкт, об'єкти, мету, завдання, процес і принципи; про інструменти інноваційного управління (інноваційне управлінське рішення, інноваційна управлінська технологія, інноваційна організаційна структура й інфраструктура, індивідуальна та колективна сприйнятливість до нового, інноваційне середовище навчального закладу);

– виокремлені й описані основні трудові функції (основні компетентності) – результати навчання з інноваційного управління навчальними закладами;

– обґрунтований нами інноваційний складник професійної діяльності керівника навчального закладу та професійний образ випускника магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»;

– розроблені оцінювальні засоби підготовки з інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів;

– спроектований зміст і розроблене навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління в межах магістерської програми «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Тенденції, констатовані на підставі аналізу педагогічних методів, засобів і прийомів, що вможливають підготовку до інноваційного управління в умовах магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»:

1) застосування системного, управлінського, технологічного, компетентнісного, знанневого, особистісно орієнтованого, рефлексивного, практико-діяльнісного підходів до професійної підготовки в умовах магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» та їх поєднання;

2) скерованість на провідну роль компетентнісного підходу, покликаною подолати проблему відриву знань від умінь їх застосовувати та зважати на індивідуальні відмінності тих, хто навчається;

3) інтегрованість застосовуваних педагогічних технологій, засобів, методів та прийомів в єдиний програмно-методичний комплекс, що адекватний досягненню завдань професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління;

4) курс на ефективність підготовки до інноваційного управління (забезпечення активності студента, самостійності в здобутті актуальних знань, активної інтелектуальної й соціальної дії, що зумовлені самоактуалізацією студента, коли він не постає в ролі отримувача, споживача та репродуктора чогось уже готового й кимось даного, а є здобувачем і продуцентом нового, як результату внутрішнього особистісного та власного осмислення фактів і явищ, чуттєвого переживання, визначення власної думки й життєвої позиції);

5) спрямованість на забезпечення змістового (знанневого) компонента підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління завдяки

узагальненню й систематизації теоретичного доробку з інноваційного управління навчальними закладами (формулювання поняття інноваційного управління, окреслення його суб'єкта, об'єктів, мети, завдання, процесу, принципів та інструментів реалізації);

б) установка на переведення потреб в інноваційній діяльності керівників навчальних закладів до змісту професійної підготовки до інноваційного управління студентів магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»;

7) спроби методичного забезпечення професійної підготовки до інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів (розроблений нами навчально-методичний посібник «Основи інноваційного управління навчальними закладами» та НМК модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами»).

Отже, вивчення програмних документів, практики управління навчальними закладами, теоретичних надбань науковців і практики викладання управлінських дисциплін у ВНЗ дає змогу зафіксувати такі тенденції в освіті України:

- формування практики інноваційного управління навчальними закладами;
- становлення теорії інноваційного управління навчальними закладами;
- формування предметного змісту та змістового забезпечення професійної підготовки майбутніх керівників НЗ до інноваційного управління в межах навчання за магістерською спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Застосування розроблених НМК модуля й навчально-методичного посібника «Основи інноваційного управління навчальними закладами» відповідно до цих тенденцій сприятиме забезпеченню належної кваліфікації викладачів та необхідних умов, а отже, і досягненню очікуваного результату професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Реальною перспективою випереджувального, інноваційного розвитку навчальних закладів має стати включення виокремлених нами компетентностей у галузі інноваційного управління навчальними закладами до змісту професійних стандартів керівників навчальних закладів і галузевих стандартів вищої освіти з підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в умовах магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом», а також модуля «Інноваційне управління навчальними закладами» – до навчального плану магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Висновки. Таким чином, у статті з'ясовано сутність аналізованого поняття, досліджено тенденції професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Схарактеризовані тенденції засвідчують необхідність і можливість професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління в умовах магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Використання розроблених нами відповідно до цих тенденцій НМК модуля й навчально-методичного посібника «Основи інноваційного управління навчальними закладами» сприятиме забезпеченню належної кваліфікації викладачів і необхідних умов, а отже, досягненню прогнозованого результату професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Реальною перспективою випереджувального, інноваційного розвитку навчальних закладів має стати включення теми «Інноваційне управління навчальними закладами» до змісту як професійних стандартів керівників навчальних закладів, так і галузевих стандартів вищої освіти з підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в умовах магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Список використаних джерел

1. Дублінська модель універсальних характеристик (Дублінські дескриптори) [Електронний ресурс] / узагал. та перекл. В. І. Сацик ; Ін-т вищої освіти КНЕУ імені Вадима Гетьмана. – Режим доступу : kneu.edu.ua/userfiles/dosl_univ_nauky/dublin_descr.pdf
2. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 р. № 2984-III / Верховна Рада

України //Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – С. 134–145; Вища школа. – 2002. – № 6. – С. 74–120; Голос України. – 2002. – 5 берез. (№ 43). – Відомості доступні також з Інтернету : <http://zakon1.rada.gov.ua/>

3. Конвенція «Про визнання кваліфікацій вищої освіти в Європейському регіоні» (Лісабон, 1997) [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://zakon.nau.ua/>.

4. Кремень В. Г. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / В. Г. Кремень ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Віпол, 2000. – 613 с.

5. Міжнародна Рада стандартів для навчання, досягнення та освіти (Internationale Board of Standards for Training, Performance and Instruction) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://sites.google.com/>

6. Національна доктрина розвитку освіти України: затверджена Указом Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 //Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – С. 11–24. – Відомості [зі змінами, внесеними згідно з Законами] доступні також з Інтернету: <http://www.president.gov.ua/documents/151.html>.

7. Образование в интересах устойчивого развития в международных документах и соглашениях. – М. : Эко-согласие, 2005. – 142 с.

8. Образование: сокровитное сокровище (Learning: The Treasure Within) : основные положения Доклада Международной комиссии по образованию для XXI века : электрон. версия основных положений Доклада подготов. МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех» в 2007 г. – М. : изд-во ЮНЕСКО, 1996. – 31 с.

9. Про затвердження «Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003–2015 роки» : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квіт. 2003 р., № 634 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

10. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листоп. 2011 р. № 1341 // Урядовий кур'єр. – 2013. – 28 серп. – Відомості доступні також з Інтернету : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011>.

11. Програма дій з подальшого впровадження «Порядку денного на 21 століття» /ВГО «Україна. Порядок денний на 21 століття» ; пер. з англ. – К. : Інтелсфера, 2000. – 58 с.

12. Програма економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». [Електронний ресурс] //Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні : [сайт]. – Режим доступу : <http://municipal.gov.ua/articles/show/article/54>.

13. Скалкова Я. Методология и методы педагогических исследований / Я. Скалкова. – М. : Педагогика, 1989. – 150 с.

14. Спільна декларація міністрів освіти Європи «Європейський простір у сфері вищої освіти» : Міжнародний документ від 19 червня 1999 р., Болонья [Електронний ресурс] / Європейський Союз. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.3720.0>

15. Субетто А. И. Системология образования и образованиеведение // Субетто А. И. Сочинения. Ноосферизм : в 13 т. / А. И. Субетто ; под ред. Л. А. Зеленова. – Кострома : КГУ им. Н. А. Некрасова, 2007. – Т. 7. – С. 22–36.

Сас Наталія. Характеристика современных тенденций профессиональной подготовки.

В статье раскрыта сущность понятия «тенденции профессиональной подготовки», исследованы тенденции профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационному управлению.

Выявленные и охарактеризованные тенденции подтверждают необходимость и возможность профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационному управлению в условиях магистратуры по специальности «Управление учебным заведением».

Ключевые слова: тенденции профессиональной подготовки; будущие руководители учебных заведений; инновационное управление; тенденции профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений в области инновационного управления.

Sas Natalia. Characteristics of modern tendencies in professional preparation.

The article reveals the essence of the concept of «trends in training», the tendencies of professional training of future educational administrators to the innovation management.

As a result of the analysis of philosophical-methodological works; European and state policy documents on education; practice of management of educational institutions; training of future managers of educational institutions on the specialty «Management of educational establishment»; theoretical and methodological sources; the pedagogical tools, methods and techniques that allow the preparation of innovative management, recorded a number of trends.

Characterization trends confirm the need for and possibility of professional training of future educational administrators to the innovation management of the graduate in the specialty «Management of educational institution».

This approach allowed to design the professional image of the graduate master of innovative management of educational institutions and to simulate the advanced pedagogical experience in training of future managers of educational institutions for innovative management.

Key words: trends in training; future school leaders; innovative management; tendencies of professional training of future managers of educational institutions in the field of innovation management.

УДК 378.091

Іван Силадій, к.пед.н., доцент,
Надія Маринець, к.філос.н.

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

**ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНЦІЇ ПЕДАГОГА-МЕНЕДЖЕРА
В УПРАВЛІННІ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ**

У статті розкриваються професійні компетенції педагога-менеджера в управлінні освітнім процесом. Автор визначає основні напрями ключових компетенцій менеджменту в діяльності педагога, аналізує та поєднує компетенції педагога та менеджера, як суб'єктів управління навчального закладу у системі організації управління освітнім процесом і розкриває застосування методів морально-психологічної мотивації управління аудиторією для покращення якості освіти.

Ключові слова: освіта, управління, освітній процес, педагог-менеджер, професійні компетенції, децентралізація.

Постановка проблеми. Ознакою розвитку національної системи освіти є розбудова на компетентнісно орієнтованій основі, що зумовлено кількома причинами. По-перше, найважливішою проблемою сучасної освіти, що вимагає негайного розв'язання на фундаментальному рівні, є не тільки проблема професійної підготовки майбутнього педагога-менеджера, тобто не надання людині певної суми знань, а її розвиток, становлення особистості, формування мотивації та навичок до мистецтва управління і організації навчання. Про суспільну зацікавленість у таких педагогах-менеджерах освіти свідчать публікації зарубіжних і вітчизняних учених з питань їх підготовки, в них йдеться про педагогів-менеджерів освіти європейського рівня з міжкультурною компетентністю. По-друге, нові сучасні тенденції в педагогіці вимагають від науковців не тільки ґрунтовного оновлення психолого-педагогічної підготовки педагогів-менеджерів освіти нової генерації,